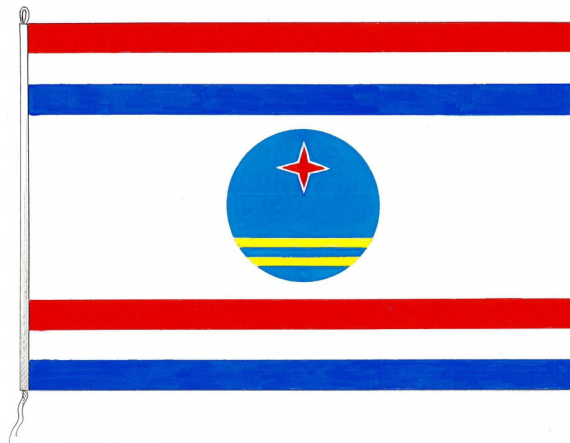

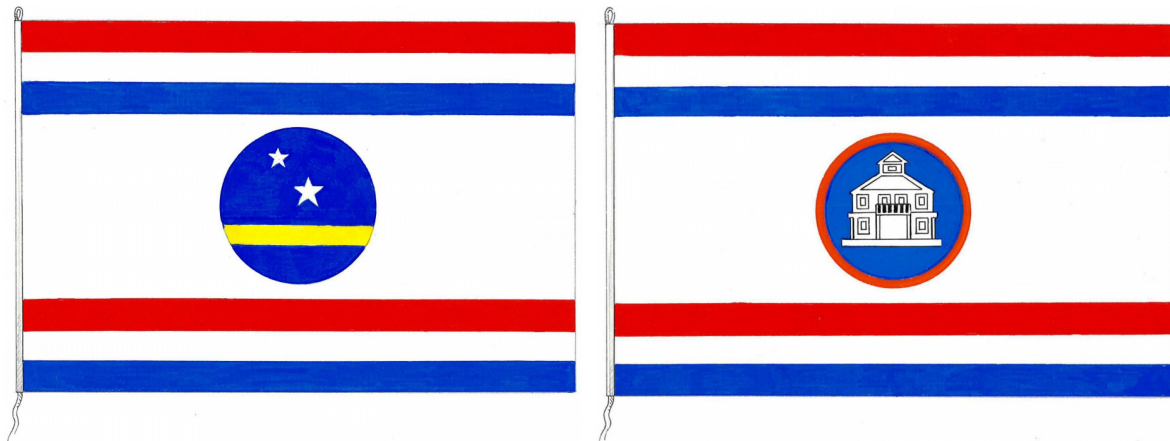

HOGE RAAD VAN ADEL

JAARVERSLAG 2010

Gouverneursvlag van Aruba (KB van 29 okt. 1985, nr. 7)

Gouverneursvlaggen van Curaçao en Sint Maarten (KB's van 20 sept. 2010, nrs. 10.002580 en 10.002581)

De Raad bracht in het verslagjaar advies uit aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over onderscheidingsvlaggen voor de gouverneurs van Curaçao en Sint Maarten, de nieuwe landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden. De wens van de bestuurscolleges van de eilandgebieden om deze vlaggen te laten aansluiten bij de gouverneursvlag van Aruba, die bij KB van 29 okt. 1985, nr. 7, is vastgesteld met advies van de Raad in zijn toenmalige samenstelling, werd bij KB van 20 sept. 2010 gehonoreerd.

TEN GELEIDE

Het is mij een genoegen U hierbij het verslag van de Hoge Raad van Adel over 2010 te kunnen aanbieden.

De titelpagina met afbeeldingen van de gouverneursvlaggen van de nieuwe Caraïbische landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden toont opnieuw aan, dat het adviesterrein van de Raad zich niet beperkt tot Europees Nederland. In dit kader kan ook de wapenbevestiging worden gezien van de eerder door de afzonderlijke Eilandsraden vastgestelde wapens van de bijzondere gemeenten Bonaire, St. Eustatius en Saba, die per 10 oktober openbare lichamen werden. U treft de kleurentekeningen aan in de bijlage van dit verslag onder de wapenverleningen van dit jaar. Tevens werd van de gelegenheid gebruik gemaakt de beschrijvingen heraldisch te formaliseren.

Met instemming heeft de Raad kennis genomen van de brief van de demissionaire minister van Justitie aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal om in het kader van enkele urgente wijzingen van het naamrecht ook een onvolkomenheid in het Besluit geslachtsnaamwijziging (1997) aan de orde te stellen. De opheffing van het verbod van naamstoevoeging voor adellijke geslachtsnamen wordt door de Vaste Kamercommissie voor Justitie algemeen onderschreven. Bij het afsluiten van dit verslag was de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie aan zet om vragen te beantwoorden, die binnen de Kamerfracties over deze onderwerpen waren gerezen.

Als een hoogtepunt in het verslagjaar ervoer de Raad de academische promotie op 24 september 2010 van zijn wetenschappelijk medewerker Conrad Gietman tot doctor aan de Universiteit Utrecht op diens dissertatie over Oost-Nederlandse adelscultuur in de zestiende en zeventiende eeuw. De handelsuitgave *Republiek van adel. Eer in de Oost-Nederlandse adelscultuur (1555-1702)* krijgt een goede pers en bezorgt de Raad positieve naamsbekendheid, niet in het minst door de vele citaten en kleurenafbeeldingen uit archiefstukken in de handschriftcollecties van de Hoge Raad van Adel.

Deze introductie sluit ik af met een woord van erkentelijkheid aan secretaris en medewerkers, die een ingrijpende verbouwing van de archiefruimte en het daarmee samenhangende ongemak doorstonden. Nu deze aan de wettelijke eisen voldoet, kon de opschorting van de overbrengingstermijn van overheidsdocumenten opnieuw met de gebruikelijke tien jaar worden verlengd.

C.O.A. Schimmelpenninck van der Oije, voorzitter.

JAARVERSLAG 2010

VERSLAG VAN DE RAAD

In 23 (2009: 30) zaken bracht de Hoge Raad van Adel advies uit. Van deze hadden 2 (3) betrekking op adelszaken, 0 (0) op naamswijziging, 9 (11) op wapens, 6 (7) op vlaggen, 3 (6) op emblemen en 3 (3) op ridderlijke orden. In totaal werden 23 (24) nieuwe en 4 (10) oude dossiers behandeld. De nieuwe betroffen 4 (4) onderwerpen van algemene aard, 2 (2) adelszaken, 0 (0) naamswijzigingen, 7 (4) wapenverleningen en -verbeteringen, 5 (6) vlaggen, 2 (5) emblemen en onderscheidingen, 1 (2) Ridderlijke Duitse Orde en 2 (1) Maltezer Orde.

In het filiatieregister van de Nederlandse adel werden 115 (219) akten van geboorte, huwelijk en overlijden ingeschreven. Dit aantal kwam daarmee weer op het normale peil van 2008.

De voorzitter vertegenwoordigde de Raad traditiegetrouw tijdens de Nieuwjaarsontvangst op het Paleis op de Dam, de 4 meiherdenking te Amsterdam en de opening van de Staten-Generaal.

De voorzitter was op zaterdag 13 maart mede namens de Raad aanwezig bij het jaarlijkse Interridderlijk Overleg van de verschillende ridderschappen, waarbij traditiegetrouw de Nederlandse Adelsvereniging, de Vereniging voor Jongeren van Adel in Nederland en de Hoge Raad van Adel te gast zijn. De vergadering werd deze keer georganiseerd door de Ridderschap van Gelderland op het Jachtslot Sint Hubertus in het Nationaal Park De Hoge Veluwe te Hoenderloo.

Drs. Reiniera Matthia barones van Pallandt, financial sector advisor van de Gemeente Amsterdam, werd per 7 december benoemd tot lid van de Raad in de vacature van wijlen jonkvrouw M. van den Brandeler. Barones van Pallandt bracht al op 14 april een kennismakingsbezoek aan de secretarie van de Raad, maar benoeming en beëdiging lieten op zich wachten door de lange kabinetsformatie.

Adelszaken

Voorzitter en secretaris ontvingen op vrijdag 14 mei Z.K.H. Carlos Javier Bernardo prins de Bourbon de Parme en Mevrouw Annemarie Cecilia Gualthérie van Weezel ten kantore van de Hoge Raad van Adel voor een informatief gesprek over de na hun huwelijk te voeren adellijke titulatuur. Hun burgerlijk huwelijk werd een maand later, op 12 juni, gesloten te Wijk bij Duurstede, terwijl het kerkelijk huwelijk, dat uitgesteld was door het overlijden van zijn vader, op zaterdag 20 november te Brussel plaats vond.

Een lid van het adellijke geslacht Groeninx van Zoelen verzocht de Raad om aanwijzing en registratie van het bezit van voormalige heerlijkheden, waarmee de familie vanouds was beleend, op naam van en in de toekomst gekoppeld aan de titel baron bij eerstgeboorte binnen zijn familie.

Hoewel de heerlijke rechten in 1848 in publiekrechtelijke zin zijn afgeschaft en dus aan het bezit van een heerlijkheid geen overheidsgezag meer kan worden ontleend, oefent de Hoge Raad van Adel nog een beperkte adviestaak uit met betrekking tot de bevestiging van historische heerlijkheidswapens.

Eventuele oude zakelijke *rechten*, zoals vis- of veerrecht, die aan een voormalige heerlijkheid verbonden waren, kunnen als zogenaamde gedecrocheerde (losgeraakte) rechten alleen nog bij notariële akte worden overgedragen en worden dan aangemerkt als registergoed (onroerend goed).

De Raad kon dit verzoek niet honoreren omdat het buiten zijn competentie valt. Anders dan bij adellijke titulatuur, zoals de verlening van de titel baron bij recht van eerstgeboorte waarvoor aanwijzing en registratie door de Hoge Raad van Adel plaatsvindt, kan voor het gebruik van de hoedanigheid 'heer van ..' geen wettelijke toestemming worden verleend. Hier is immers geen sprake van een beschermde (adellijke) titel en deze maakt evenmin onderdeel uit van de geslachtsnaam. Alleen samengestelde geslachtsnamen, die dateren van vóór de invoering van het Burgerlijk Wetboek in 1838, kunnen – mits niet in onbruik geraakt – door naamdraggers worden gevoerd zonder koninklijk besluit van naamstoevoeging (Besluit geslachtsnaamwijziging van 6 okt. 1997, Stb. 463, art. 2, lid 1a).

Een verzoek van de eigenaar van de vermeende heerlijkheid Harsens in de provincie Groningen om het bestaan als juridische entiteit bevestigd te krijgen met als doel wapenverlening, werd door de Raad negatief beoordeeld. De Raad is van oordeel dat geen bewijs van het zelfstandige bestaan vóór 1795 is geleverd en evenmin als zodanig het gebruik van het wapen met de draak. De vraag over het ultieme bezit van eventuele heerlijke rechten kon bij de beantwoording van het verzoekschrift in dit stadium achterwege worden gelaten.

De secretaris verstreekte de advocaat van een Italiaanse staatsburger (met een Amerikaanse vader), die op grond van zijn lidmaatschap van de Constantinische Militaire Orde van St. George, adeldom pretendeerde, informatie over de betekenis van deze vermeende buitenlandse adeldom in het Koninkrijk der Nederlanden. Adelsverleningen door een niet-soeverein komen op grond van de Wet op de adeldom (art. 2, lid 3) in Nederland niet voor honorering in aanmerking, ook niet als deze niet-soeverein zou (kunnen) opereren vanuit een Europees koninkrijk, waar thans nog een wettig adelsstatuut geldt.

Ridderlijke Orden

Ten aanzien van de Ridderlijke Duitse Orde, Balije van Utrecht werd positief geadviseerd inzake het verlenen van agreatie voor de benoemingen van *Jan Reint baron de Vos van Steenwijk* tot landcommandeur en *Berend Willem baron Bentinck* tot coadjutor van de Orde.

Aan de Souvereine Militaire Orde van Malta, Afdeling Nederland, werden in het verslagjaar verklaringen van admittentie tot deze orde verstrekt ten behoeve van *jonkheer Hugo Philippe Marie van der Goes*, *jonkheer Aurelius Eliot Groeninx van Zoelen*, *Axel Diederik Constantijn baron von Maltzahn*, *jonkheer Lodewijk Everard Reyndert Wittert van Hoogland* en *Willem Daniël Jan Marie baron de Constant Rebecque* als ridders van Eer en Devotie en *jonkheer Jan François Marie van der Does de Willebois* als ridder van Gratie en Devotie.

Naamswijzigingen

In het verslagjaar werden van de staatssecretaris van Justitie geen verzoeken om advies ontvangen inzake wijziging van de naam van een adellijk geslacht. In een aantal gevallen werd informatie verstrekt.

In het kader van de liberalisering van het naamrecht heeft de demissionaire minister van Justitie, naast enkele urgente voorstellen van de Werkgroep liberalisering naamrecht, op 27 juli ook zijn voornemen tot wijziging van het Besluit geslachtsnaamswijziging aan de voorzitter van de Tweede Kamer kenbaar gemaakt. De uitsluiting in art. 2, lid 3a en 3b, voor adellijke personen van de mogelijkheid om een uitgestorven of met uitsterving bedreigde geslachtsnaam van de moeder aan hun naam toe te voegen, dient volgens de minister geen doel meer. De achter dit verbod liggende gedachte was, blijkens de nota van toelichting met betrekking tot de betreffende bepaling, dat in de praktijk een verband gelegd wordt tussen bepaalde namen en adellijke titels of predikaten en door de toevoeging van een geslachtsnaam een niet gewenste verandering zou kunnen ontstaan. In navolging van de Hoge Raad van Adel constateerde de minister dat – omdat het inmiddels mogelijk is geworden om voor nakomelingen te kiezen voor de naam van de adellijke moeder, zij het zonder overgang van adeldom – sindsdien al regelmatig familienamen ontstaan die geheel overeenkomen met adellijke geslachtsnamen.

Wapens

In het verslagjaar werd bij koninklijk besluit een wapen bevestigd voor de openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba, en verleend aan de gemeenten Aalten en Oldambt en aan de basiliek St. Georgius te Almelo (zie bijlagen).

In totaal wendden zich 3 (2) bij herindelingen betrokken gemeenten, Zuidplas, Peel en Maas, en Stichtse Vecht, tot de Raad met een verzoek om advies inzake een door hen te voeren wapen.

De heer P. Bultsma vervaardigde 4 (5) en de heer C.Q.C.M. Walschots 2 (2) wapendiploma's.

De nieuwe gemeente **Zuidplas** is op 1 januari 2010 gevormd uit de gemeenten Nieuwerkerk aan den IJssel, Moordrecht en Zevenhuizen-Moerkapelle, een fusiegemeente uit 1991. Een oriënterend bezoek aan de secretarie van de burgemeester van Zuidplas en de stafmedewerker Kabinetszaken van de gemeente op 15 maart resulteerde in een schriftelijk verzoek aan de Raad om een gemeentewapen te ontwerpen. De brief bevatte daartoe twee voorstellen voor een wapenontwerp. Het eerste voorstel grijpt terug op het eerder losgelaten idee om elementen uit de wapens van de voormalige vier gemeenten op te nemen in een nieuw (gevierendeeld) wapen. Het tweede voorstel gaat uit van een geheel nieuw wapen, een suggestie die tijdens het gesprek van 15 maart was geopperd.

De Raad heeft in zijn advies van 22 april 2010 drie ontwerpen aan de gemeente voorgelegd. De eerste twee ontwerpen betreffen een geheel nieuw wapen, dat is geïnspireerd op de droogmaking van de Zuidplaspolder. Uitgangspunt voor beide ontwerpen is het ruimtelijk inrichtingsplan van de polder met een verbindingsas tussen de kerken van Moerkapelle en Moordrecht. Die verbindingsas wordt verbeeld door een schuinbalk. In het eerste ontwerp wordt de schuinbalk vergezeld van vier liggende blokjes, die in de heraldiek 'turven' worden genoemd. Ze verwijzen naar de turfwinning in het gebied en naar de vier gemeentekernen. Het tweede ontwerp is een minder abstracte variant van het eerste en laat een schuinbalk zien, die wordt vergezeld van een rode leeuw, als variant eventueel aangevuld met een achtpuntige ster. De leeuw refereert aan het wapen van Nieuwerkerk, de grootste kern qua inwonertal, maar evengoed aan de provincie Zuid-Holland, die in Zuidplas belangrijke projecten op het gebied van de ruimtelijke ordening voorstaat. De ster is ontleend aan het wapen van Moordrecht en is met de leeuw van Nieuwerkerk het oudste en voornaamste heraldische symbool van de gemeente. Het derde wapenontwerp komt volledig tegemoet aan het voorstel van de gemeente om elementen uit de wapens van de vier voormalige gemeenten op te nemen in een nieuw, gevierendeeld wapen. In dit ontwerp zijn de symbolen van de vier dorpen in het wapen zichtbaar: de leeuw van Nieuwerkerk, de ster van Moordrecht, de paal van Zevenhuizen en de kapel van Moerkapelle. Alle wapenontwerpen zijn voorzien van de schildversierselen, waarop de gemeente Zuidplas recht kan doen gelden, te weten de twee aanzijnde leeuwen als schildhouders en de kroon van vijf bladeren van de voormalige gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle. In zijn zitting van 14 december 2010 heeft de gemeenteraad van Zuidplas zijn voorkeur uitgesproken voor het derde ontwerp.

In tegenstelling tot Zuidplas koos de gemeente **Peel en Maas** voor een volledig nieuw wapen, waarin net als bij de eerste twee ontwerpen van Zuidplas de turfwinning wordt verbeeld. Peel en Maas is een fusiegemeente, die op 1 januari 2010 is ontstaan door samengaan van de gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel. Het ontwerp, dat de gemeente in zijn brief van 17 juni aan de Raad heeft voorgelegd, is een wapen met in zwart (symbool voor de turfwinning in de Peel) een dubbel verbrede zilveren golvende paal (de Maas), beladen met een ruitenkruis van vijf rode ruiten. Dit ruitenkruis verwijst naar het stamwapen van het graafschap, later de heerlijkheid Kessel. Het grondgebied van de nieuwe gemeente lag tijdens het ancien regime voor het merendeel in dit graafschap. Het ontwerp van de Commissie Heraldiek van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap is een fraai vormgegeven, krachtig en aansprekend wapen. De Raad kon om die reden met het ontwerp van het wapenschild instemmen. De Raad kon zich echter niet vinden in de schilddekking door een vijfbladige kroon, een verwijzing naar de vermeende soevereine status van het voormalige graafschap Kessel. Deze onafhankelijke status kon onvoldoende door historische feiten worden onderbouwd. Bovendien voerde geen van de samenstellende gemeenten een kroon. De gemeente Peel en Maas is overigens wel gerechtigd de gebruikelijke kroon met drie bladeren en twee parels te voeren.

In een brief van 29 juli 2010 verzocht de Stuurgroep Herindeling gemeenten Maarssen, Breukelen en Loenen aan de Raad om uitwerking van twee ontwerpen voor het gemeentewapen van de nieuw te vormen gemeente **Stichtse Vecht**, waarin de genoemde gemeenten per 1 januari 2011 opgaan. De gedachte gaat daarbij uit naar een traditioneel wapenontwerp, dat gebruik maakt van bestaande heraldische elementen, en een geheel nieuw modern ontwerp op basis van historische elementen. Beide ontwerpen die de Raad aan de Stuurgroep heeft voorgelegd, gaan uit van een schild, dat – gedekt door de standaardkroon – wordt gehouden door twee leeuwen, staande op een groene arabesk. Ze zijn ontleend aan het wapen van de gemeente Maarssen. De nieuwe gemeente Stichtse Vecht is ge-

rechtigd om deze kroon en schildhouders te voeren. Het Stichtse wapenschildje in het schildhoofd van het wapen van Loenen is uitgangspunt voor beide wapenontwerpen, daarbij de naam van de nieuwe gemeente volgend. In het eerste (moderne) wapenontwerp wordt het Stichtse kruis volledig opgenomen als de (heraldische) rechterhelft van het schild. De rivier de Vecht, waaraan alle gemeenten vanouds liggen, is als golvende dwarsbalk terug te vinden in de (heraldische) linkerhelft van het wapen. In het tweede (traditionele) ontwerp keert het Stichtse kruis terug in de kleurstelling rood en zilver. De golvende schuinbalk, die in dit ontwerp de Vecht symboliseert, wordt vergezeld van een lelie en een St. Andrieskruis. De twee ontwerpen zijn in overeenstemming met de eenvoud, zoals voorgeschreven in artikel 2 van de ministeriële ‘Richtlijnen betreffende het verlenen van wapens aan publiekrechtelijke lichamen’ (1977). Daartoe is de veelheid aan symbolen uit de wapens van Maarssen en Breukelen tot een enkele teruggebracht (lelie, respectievelijk St. Andrieskruis). Het bestaande wapen van Loenen met een afbeelding van de H. Martinus bood – afgezien van het Stichtse wapenschildje – verder geen aanknopingspunten. Door het beleid van de Raad om geen heiligen in het schild op te nemen, kon ook voor deze heilige geen plaats in het schild worden ingeruimd.

In het verslagjaar wendden de bestuurscolleges van de eilandgebieden **Bonaire, Sint Eustatius en Saba** zich via de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties tot de Raad om advies inzake de vaststelling van de wapens van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Deze eilandgebieden zijn met ingang van 10 oktober 2010 openbare lichamen binnen het Koninkrijk der Nederlanden geworden. Dit resulteerde nog in hetzelfde jaar in de bevestiging van de wapens van deze bijzondere gemeenten (zie bijlage).

Een informeel advies werd uitgebracht aan de nieuwe gemeente **Roerdalen**, die op 1 januari 2007 was ontstaan uit een fusie tussen de (oude) gemeente Roerdalen (voorheen Melick en Herkenbosch) en de gemeente Ambt Montfort (voorheen Posterholt, waartoe ook St. Odiliënberg en Montfort behoorden). Aangezien in het coalitieakkoord van de fusiegemeente was vastgelegd dat er een nieuw gemeentewapen moest worden ontworpen, verstrekke het gemeentebestuur deze opdracht in mei 2008 aan het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap. Een begin 2010 voorgelegd definitief ontwerp werd over de gemeenteraadsverkiezingen heen getild. Het nieuwe college van burgemeester en wethouders, geadviseerd door de commissie Middelen, was niet enthousiast over het aangepaste ontwerp, realiseerde zich dat de noodzaak voor een nieuw gemeentewapen inmiddels op de achtergrond was geraakt en werd beducht voor het kostenaspect. Een verzoek van dit college aan de secretaris van de Raad om het wapen van de voormalige gemeente Roerdalen te mogen handhaven voor de nieuwe gemeente van dezelfde naam, kon op instemming rekenen als zijnde geheel conform het KB van 23 april 1919 (Stb. 181), art. 2. Bij handhaving van de oude naam is een besluit van het nieuwe gemeentebestuur voldoende om het bestaande gemeentewapen te continueren. Bij brief van 14 december deelde het college van B&W van de gemeente Roerdalen aan de Raad mee dat het op 30 november besloten had het huidige wapen te handhaven. De gemeente zag hiermee af van de door de secretaris van de Raad geopende mogelijkheid om bij deze gelegenheid een bij KB te verlenen standaardkroon toe te voegen, waarmee een markering tussen de oude en nieuwe gemeente zou worden aangebracht (Richtlijnen van de minister van Binnenlandse Zaken d.d. 18 okt. 1977, art. 4).

Emblemen

Van de zijde van het Ministerie van Defensie werden in het verslagjaar 6 (4) adviesaanvragen ontvangen inzake een vast te stellen embleem. De Commandant Zeestrijdkrachten diende een verzoek in voor de Persoonlijk Computer Gebruik Opleidingen Krijgsmacht (PCG-OK). De Directeur Defensiematerieelorganisatie (DMO) deed dit ten behoeve van DMO Haagse Directies, het Defensie Bedrijf Grondgebonden Systemen (DBGS), het Kleding en Uitrustingsbedrijf (KPU-bedrijf), het Defensie Munitiebedrijf (DMunB) en het Defensie Bedrijfsstoffen bedrijf (DBB).

De **Persoonlijk Computer Gebruik Opleidingen Krijgsmacht** is in 1999 ontstaan uit de Logistieke School van de Koninklijke Landmacht door samenvoeging van de PCG-opleidingen van de landmacht, luchtmacht en marine. Het toegezonden embleem voor de PCG-OK – een doorsneden blauw en groen

schild met daaroverheen een rood spinnenweb en een gouden computer – is geïnspireerd op dat van de Logistieke School. Het ontwerp bevatte echter een aantal heraldische en stilistische onvolkomenheden: het rode spinnenweb op een groen/blauwe ondergrond is te weinig onderscheidend en in strijd met de heraldische kleurenregel ('geen kleur op kleur, geen metaal op metaal') en moet bij gelijkblijvende veldkleuren zilver of goud zijn. De computer mocht eenvoudiger, gestileerder (en bovendien 'moderner') afgebeeld worden. Bovendien was het computerscherm ingekleurd met de bovenste veldkleur (blauw), hetgeen een open kader suggereert. Tot slot bleek de uil teveel een logo-uil. De uil uit het embleem van het Opleidingscentrum Amfibisch (vastgesteld bij Beschikking van 16 juni 2008) en van de Defensie Duik School (vastgesteld bij Beschikking van 6 februari 2009) voldoet uit heraldisch oogpunt beter en kan in een van de beide schildkleuren (blauw of groen) of in een andere kleur uitgevoerd worden.

De Commandant Zeestrijdkrachten diende op 18 juni 2010 een officieel verzoek in voor advies inzake het embleem van de PCG-OK, waarbij de voorstellen, die in de voorbereidingsfase naar voren werden gebracht, waren overgenomen. Met dit aangepaste embleem, in de gebruikelijke omlijsting, kon de Raad instemmen. Het embleem voor de school Persoonlijk Computer Gebruik Opleidingen Krijgsmacht CZSK kan worden omschreven als volgt: *Doorsneden van azuur en sinopel, over alles heen een spinnenweb van zilver, waar overheen een computerscherm en toetsenbord van zilver, het scherm beladen met een uil van azuur zittend op een stok van sabel. Embleemspreuk: EXPERIENTIA DOCET in Latijnse letters van zilver op een lint van azuur.* Het embleem is vastgesteld bij besluit van de Commandant Zeestrijdkrachten van 21 oktober 2010, nr. 2010005590/CZSK 1.2.4.

De directeur Defensie Materieel Organisatie (DMO) verzocht in een brief van 11 mei 2010 de Raad om advies inzake de emblemen van vijf organisaties binnen DMO. De Raad bracht in zijn brief van 3 augustus advies uit.

Elk embleem heeft de voor DMO-organisaties gebruikelijke omlijsting. Deze omlijsting is een groene lauwerkrans, beladen met een ketting met 24 schakels van goud, en getopt met een gouden, rood gevoerde steekhelm. De embleemspreuken zijn alle uitgevoerd in zwarte latijnse letters en geplaatst op een gouden lint. Op deze wijze zijn eerder ook de emblemen van het Logistiek Centrum Woensdrecht en het Marinebedrijf binnen DMO uitgevoerd. Het lint weerspiegelt niet langer de kleuren in het ronde schild, zoals gebruikelijk is bij Marine-emblemen, maar vormt thans visueel één geheel met de gouden helm op en de gouden ketting rond het schild. Hiertegen bestaat geen bezwaar en het geheel maakt een evenwichtige indruk. De Raad adviseerde dan ook om voortaan een gouden lint met zwarte letters toe te passen in alle nog vast te stellen emblemen van DMO-organisaties.

Het ontwerp voor de **DMO Haagse Directies** bevat in een oranje schild een gouden getande Möbius-ring. In de heraldiek is oranje geen onbekende, maar wel een zeldzame kleur. Tegen gebruik van deze kleur op zich is geen bezwaar. Goud op oranje is evenmin in strijd met de heraldische kleurenregel ('geen kleur op kleur, geen metaal op metaal'), maar het contrast tussen goud en oranje (een mengkleur van geel/goud en rood) is vrij gering. De gouden Möbius-ring kan beter in zilver worden uitgevoerd. In het ontwerp is de getande Möbius-ring gelijk aan het logo van DMO. Een meer heraldische uitvoering van de ring, waarbij ook het 'doorlopen' van de ring stilistisch beter wordt weergegeven, heeft de voorkeur van de Raad boven de meer grafische, op het logo gebaseerde, uitvoering in het ontwerp. Met deze aantekeningen kon de Raad instemmen met het embleem. Het aldus aangepaste embleem - *in oranje een Möbius-ring van zilver. Spreuk: PER SCIENTIAM VIRES in Latijnse letters van sabel op een lint van goud* - is vastgesteld bij Besluit van de directeur Defensie Materieel Organisatie van 3 november 2010, nr. 2010023365.

Het embleem voor het **Defensie Bedrijf Grondgebonden Systemen (DBGS)** laat een phoenix zien, de mythologische vogel die uit de as herrijst, maar in de heraldiek wordt afgebeeld als oprijzende uit de vlammen. In het ontwerp is gekozen voor een rode (omgewende) phoenix op een zilveren veld met een groene schildvoet. De phoenix is omgewend (heraldisch naar links ziende) en bovendien afgebeeld op een weinig heraldische wijze. Een phoenix met de kop (heraldisch) rechts gewend – dat wil zeggen in de gebruikelijke en dus niet nader omschreven pose – heeft de voorkeur. Ook een meer eenvoudige, heraldische uitwerking van de uitkomende mythologische vogel zonder de vrij prominente zwarte, respectievelijk oranje schaduwvlakken werd aanbevolen. Deze kleurschakeringen zouden immers

nader omschreven moeten worden. De aanbevelingen van de Raad werden overgenomen en het aldus aangepaste embleem – *in zilver een phoenix van keel oprijzend uit vlammen van goud, het geheel geplaatst op een schildvoet van sinopel. Spreuk: QUALITAS SCIENTIA FIRMITAS in Latijnse letters van sabel op een lint van goud* – is vastgesteld bij Besluit van de directeur Defensie Materieel Organisatie van 3 november 2010, nr. 2010023363.

Het ontwerp voor het **Kleding en Persoonsgebonden Uitrustingsbedrijf** (KPU) laat een zilveren bovendeele van een harnas in een rood schild zien. Het embleem is even eenvoudig als aansprekend en heraldisch correct. De Raad kon dan ook volledig instemmen met dit embleem, dat als volgt omschreven kan worden: *in keel een bovendeele van een harnas van zilver. Spreuk: CONSILIO MANUQUE in Latijnse letters van sabel op een lint van goud*. Het is vastgesteld bij Besluit van de directeur Defensie Materieel Organisatie van 3 november 2010, nr. 2010023358.

Het ontwerp voor het **Defensie Munitie-bedrijf** (DMunB) bevat een kanonsloop, een patroon en een signaalvlag. De plaatsing van de gekozen symbolen was echter naar de mening van de Raad onevenwichtig. Ze zou meer in evenwicht zijn, wanneer de patroon schuinlinks, de kanonsloop schuinrechts en de rankere signaalvlag verticaal worden geplaatst. Op grond van de heraldische kleurenregel ('geen kleur op kleur, geen metaal op metaal') dienden de wapenfiguren tegen een zilveren achtergrond uitgevoerd te worden in een kleur, terwijl de kanonsloop en de stok van de signaalvlag net als de patroon in zwart zouden moeten worden afgebeeld. Het aldus aangepaste embleem kan worden omschreven als volgt: *in zilver een signaalvlag van azuur aan een stok van sabel, getopt met een lanspunt van sabel, waaroverheen schuingekruist een kanonsloop en een patroon, beide van sabel. Spreuk: TUTO ET MATURE in Latijnse letters van sabel op een lint van goud*. Het is vastgesteld bij Besluit van de directeur Defensie Materieel Organisatie van 3 november 2010, nr. 2010023364.

Als embleem voor het **Defensie Bedrijfsstoffen Bedrijf** (DBB) is gekozen voor een gedeeld schild van rood en blauw met als wapenfiguur een gouden ammoniet. Net als bij het embleem van KPU gaat het om een eenvoudige en aansprekende wapenfiguur die op heraldisch correcte wijze is uitgevoerd. De Raad kon met het ontwerp instemmen mits de veldkleuren in tegenstelling tot de meegezonden tekening helder rood en blauw zouden worden en de schaduwwerking van de ammoniet minder prominent. Ten aanzien van de spreuk merkte de Raad op dat deze voor verbetering vatbaar is en stelde voor deze te veranderen in EXERCITUS IMPULSIO ('Aandrijving van de strijdkrachten'). In het definitieve besluit van de directeur Defensie Materieel Organisatie van 3 november 2010, nr. 2010023362, is op grond van bovenstaande aanbevelingen een – in de heraldiek ongebruikelijke – nadere kleurspecificatie aan de omschrijving toegevoegd. Deze luidt: *gedeeld van karmozijn rood en nassau blauw, over alles heen een ammoniet van goud. Spreuk: EXERCITUS IMPULSIO in Latijnse letters van sabel op een lint van goud*.

Embleemontwerpen voor de zeestrijdkrachten worden, in samenspraak met belanghebbenden, doorgaans vervaardigd door het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) en met deze instantie besproken. In afwachting van een officieel adviesverzoek van de Commandant Zeestrijdkrachten boog de Raad zich in 2009 informeel over een ontwerpembleem van de onder de Directie Operaties (DOPS) vallende *Duik- en Demonteergroep* (DDG). Deze zelfstandige eenheid was voorheen onderdeel van de Mijndienst (MD) en koesterde de wens het door de minister van Marine bij beschikking van 16 maart 1953 vastgestelde embleem van deze dienst in haar nieuwe embleem op te nemen. De Raad heeft het NIMH meegedeeld dat daartegen in een doorsneden of gedeeld (bij voorkeur niet gevierendeeld) embleem geen bezwaar bestaat, temeer daar een andere wapenspreuk wordt gevoerd. Ten aanzien van de keuze van de ik- of de wij-vorm in embleemspreuken, heeft de Raad bij die gelegenheid een voorkeur voor de meervoudsvorm bij nieuwe emblemen uitgesproken, zodat de embleemspreuk kwam te luiden: SUB MARE LABORAMUS. Toen de Commandant Zeestrijdkrachten op 3 februari de Raad officieel advies vroeg inzake dit embleem, kon dit nog dezelfde maand worden uitgebracht. Vaststelling vond plaats bij beschikking van 15 november 2010. De beschrijving luidt als volgt: *gedeeld; A. golvend doorsneden: I. in zilver een ten halve drijvende geveegde mijnbol voorzien van drie stoothorens, alles van sabel; II. Golvend gedwarsbalkt van azuur en zilver van vijf stukken; B. in*

azuur een half naar rechts gewende duikhelm van goud, geopend van het veld. Embleemspreuk: SUB MARE LABORAMUS in Latijnse letters van zilver op een lint van azuur.

Vlaggen

In het verslagjaar verzochten 4 (5) gemeenten en 1 (0) gemeentelijk samenwerkingsverband aan de Raad advies inzake een door hen te voeren vlag. Bij één van deze gemeenten, de gemeente Vught, betrof het een tweede advies. De gouverneurs van de nieuwe landen binnen het Koninkrijk, Curaçao en Sint Maarten, verzochten advies over de vaststelling van een onderscheidingsvlag.

In een brief van 22 juli 2010 verzocht de burgemeester van **Venlo** advies inzake een ontwerp voor een nieuwe vlag voor de gemeente. Per 1 januari van dat jaar is de gemeente Arcen en Velden opgegaan in de nieuwe gemeente Venlo, aanleiding voor het gemeentebestuur om de gemeenteraad voor te stellen een nieuwe vlag in gebruik te nemen en het bij Koninklijk Besluit van 29 maart 2004, nr. 04.001051, vastgestelde wapen van Venlo – na toevoeging van de gemeenten Belfeld en Tegelen – te continueren. Wapen en vlag van de voormalige gemeente Arcen en Velden speelden in de besluitvorming geen rol meer. Tegen het gebruik van dit wapen door de nieuwe gemeente Venlo bestond geen bezwaar.

Met het ontwerp voor een nieuwe gemeentevlag kon de Raad in zijn advies van 31 augustus in principe instemmen. Het ontwerp combineert de oude banenvlag van de gemeente Venlo, die op 7 september 1945 formeel door de gemeenteraad is vastgesteld, met de halve, dubbelstaartige, gekroonde leeuw en het anker met verkorte stang uit het gemeentewapen. De figuren zijn niet, zoals gebruikelijk, geplaatst op de scheiding van broeking en vlucht (dat wil zeggen op een derde van de lengte), maar aan de broekzijde, hetgeen in de omschrijving tot uitdrukking moet worden gebracht.

De enige aanmerking op het ontwerp had betrekking op de rode tong van de leeuw, die tegen de achtergrond van de rode baan dreigde weg te vallen. In de ontwerptekening is dit opgelost door de tong te voorzien van een witte omlijning. Deze uit artistiek en banistisch oogpunt niet geheel bevredigende oplossing maakt het evenwel mogelijk om vast te houden aan de rode en de blauwe baan van de historische vlag en de correcte weergave van de halve leeuw uit het gemeentewapen. Het dikker aanzetten van zwarte contouren rond de tong is een andere optie. De nieuwe gemeentevlag van Venlo – *twee banen van rood en blauw, met aan de broekzijde in de bovenste baan een gele halve, dubbelstaartige, gekroonde leeuw met rode tong, en in de onderste baan een geel anker met verkorte stang* – is vastgesteld bij Besluit van de gemeenteraad van 24 november 2010, nr. 2010 105.

In een brief van 17 oktober 2010 vroeg de gemeentearchivaris namens het college van B&W van de gemeente **Valkenburg aan de Geul** advies aan de Raad over een eventuele wijziging van de bestaande vlag, waarbij hij vijf ontwerpen voorstelde. De huidige vlag werd vastgesteld bij gemeenteraadsbesluit van 26 nov. 1984, nr. 2, waarin de in 1959 aan de voormalige gemeente Valkenburg-Houthem verleende banenvlag in de kleuren blauw, geel en rood wordt gecontinueerd. Deze vlag kwam destijds met advies van de Hoge Raad van Adel tot stand. De aanleiding van dit verkennende verzoek was een initiatief van de Stichting Vestingstad Valkenburg om de bestaande vlag te vervangen door een witte vlag met de rode Valkenburgse leeuw, die door een persoonlijke actie van een bestuurslid van deze stichting al sinds 2007 bij diverse gelegenheden werd uitgehangen. In tegenstelling tot hetgeen de Stichting suggereerde is deze vlag niet met advies van de Hoge Raad van Adel tot stand gekomen. De vijf ontwerpen, die de gemeentearchivaris – als reactie op het eigen initiatief van de Stichting Vestingstad Valkenburg – voorlegde, heeft de Raad beoordeeld op grond van de bestaande richtlijnen voor het ontwerpen van vlaggen.

In zijn advies van 23 november achtte de Raad twee voorgestelde ontwerpen minder geschikt omdat de rode leeuw die over alles heen gaat, voor een niet onbelangrijk deel het effect van ‘kleur op kleur’ tot gevolg heeft, dat in strijd is met een basisregel van de heraldiek. Eén ontwerp is een combinatie van alle wensen en mist daardoor de eenvoud, die omwille van de herkenbaarheid gewenst is. Het ontwerp tendert daardoor naar een logovlag, waar de Raad geen voorstander van is. Het ontwerp waarbij de banenvlag van Valkenburg terugkeert, maar met een verbrede gele middenbaan waarop de rode leeuw is aangebracht, voldoet aan de richtlijnen. Daarbij zou volgens de Raad nog overwogen kunnen worden om de leeuw te verplaatsen naar de broeking (op 1/3 van de lengte van de vlag). Dit is

de normale en daardoor niet expliciet beschreven plaats van een symbool op een vlag, uitgaande van de doorgaans niet wapperende positie van een uithangende vlag. Ook een verticale banenvlag met de rode leeuw op de middelste (gele) baan zou een optie kunnen zijn.

De vlag van de Stichting Vestingstad Valkenburg – een van de vijf ontwerpen – vertoont teveel overeenkomst met de officieel bij gemeenteraadsbesluit van 19 december 1988 vastgestelde gemeentevlag van Vaals om tot een positief advies ter vervanging van de bestaande gemeentevlag van Valkenburg aan de Geul te kunnen komen. Weliswaar zou deze vlag inmiddels breed door de bevolking van Valkenburg worden gedragen, maar deze is slechts in detail (de smalle rode banen ontbreken) verschillend en daardoor niet onderscheidend genoeg. Dit voorschrift houdt verband met een goede herkenbaarheid, ook op grotere afstand. Wel gaf de Raad aan, dat op den duur deze vlag nog eens betrokken zou kunnen worden bij een mogelijke wens om te komen tot een gemeenschappelijke vlag voor een (publiekrechtelijke) samenwerkingsverband tussen de gemeenten Vaals, Gulpen-Wittem en Valkenburg aan de Geul, uitgaande van de bestendiging van deze samenwerking.

Van de gemeente **Winterswijk** ontving de Raad een e-mail d.d. 15 november 2010, waarin de senior communicatieadviseur advies vroeg inzake een door de gemeente te voeren logovlag. Deze nieuwe logovlag zou dan naast de gemeentevlag (die is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 29 juli 1954, nr. IX-25) worden gebruikt. In zijn e-mail gaf de communicatieadviseur aan dat het gemeentewapen en de gemeentevlag nog slechts voor ‘ceremoniële doelen’ zouden worden gehanteerd, terwijl de gemeente in het ‘dagelijks gebruik’ het huidige logo op een witte vlag wil voeren.

In zijn advies van 23 november 2010 betreurt de Raad dat in de gemeente van overheidswege actie wordt ondernomen om het bij Koninklijk Besluit van 19 oktober 1954, nr. 24, exclusief aan de gemeente Winterswijk verleende wapen met de witte springende windhond uit de openbare ruimte te verbannen. Vanouds werd dit wapen als symbool van de gemeente gevoerd. Bij Besluit van de Raad werd het al op 20 juli 1816 bevestigd, inclusief de zeldzame vijfbladige kroon, die aan weinig publiekrechtelijke lichamen is voorbehouden. De Raad had begrip voor de wens van de gemeente om een moderne huisstijl met logo te realiseren, maar hechtte eraan om nog eens te wijzen op de tijdloze vormgeving, die gemeentewapens en -vlaggen uitdragen. Dat neemt niet weg dat in meerdere gemeenten naast de officiële gemeentevlag een zogenaamde logovlag wordt gehanteerd.

Hoewel de Hoge Raad van Adel geen advies uitbrengt over logovlaggen, onderstreepte hij de algemeen geldende regel dat waar een wapen al gebaat is bij zo veel mogelijk eenvoud, dat voor een vlag in nog sterkere mate het geval is. Dit houdt verband met een goede herkenbaarheid, ook op grotere afstand. In dit opzicht zijn wapens, complexe afbeeldingen (zoals op het ontwerp de wapperende vlag) of teksten (letters) op een vlag niet functioneel, omdat deze op een meestal niet wapperende vlag grotendeels onzichtbaar worden. Vlaggen, wapens en logo's zijn verschillende grootheden die naast elkaar bestaan en om bovenstaande redenen niet met elkaar verweven moeten worden.

Het is de Raad menigmaal gebleken dat ooit vastgestelde banenvlaggen, zoals die van de gemeente Winterswijk, dikwijls niet meer appelleren aan de gevoelens van de inwoners van een gemeente. Het ontbreken van een kenmerkend symbool wordt dan als een gemis ervaren. Om die reden deed de Raad de gemeente de suggestie om de bestaande vlag bij gemeenteraadsbesluit te wijzigen, namelijk door het belangrijkste deel van de vlag, te weten de broektop (het blauwe vak bovenaan de stokzijde) te beladen met een witte springende windhond – op de vlag zónder halsband aangezien op vlaggen gestileerde figuren de voorkeur verdienen boven gedetailleerde figuren – of de aldus beladen broektop te verheffen tot complete vlag. De modern gestileerde hond uit de ontwerp-logovlag (eveneens zonder halsband) zou uitstekend geschikt zijn als symbool op de bestaande vlag.

Bij brief van 8 juni 2010 verzocht de burgemeester van **Vught** de Raad een tweede ontwerp voor een gemeentevlag te willen voorstellen als vervolg op het uitgebrachte advies van 24 november 2009. De in het voorjaar aangetreden nieuwe gemeenteraad wilde de bevolking via de gemeentelijke website laten kiezen uit minimaal twee ontwerpen. De wens kwam naar voren om naast het ontwerp met de twee in spiegelbeeld geplaatste kerken, ook andere symbolen uit het gemeentewapen op de vlag te plaatsen. De Raad kon in zijn advies van 3 augustus daarin niet verder meegaan dan door een *combinatie* van de voor Vught kenmerkende symbolen van leeuw en sleutel voor te stellen, waarover in het vorige verslagjaar *afzonderlijk* – immers onvoldoende onderscheidend – negatief was geadviseerd. Als basis gold ook nu de door de bevolking van Vught breed gedragen blauwgele officieuze vlag. Dit uit

banistiek oogpunt weliswaar minder fraaie ontwerp symboliseerde meer dan het eerste ontwerp het wereldlijke gezag van de gemeente. Hierdoor kennelijk aangesproken, werd in de gehouden enquête met een overweldigende meerderheid voor dit tweede ontwerp gekozen. Bij gemeenteraadsbesluit van 14 oktober 2010 is de vlag vastgesteld, waarvan de beschrijving luidt: *Twee banen van blauw en geel met op de bovenste baan een gele leeuw met rode tong en nagels en op de onderste baan een rode omgewende sleutel.*

In zijn brief van 1 september 2010 verzocht de burgemeester van Hoorn, namens de vijftien Noord-Hollandse gemeenten, die gelegen zijn binnen de West-Friese Omringdijk, de door de afzonderlijke gemeenteraden vastgestelde vlag van **West-Friesland** op te nemen in het vlaggenregister van de Hoge Raad van Adel en daarvan schriftelijk verslag te doen.

Vanaf december 2009 is er een heraldisch samenwerkingsverband tussen deze vijftien Noord-Hollandse gemeenten tot stand gekomen. Door afzonderlijke gemeenteraadsbesluiten van deze gemeenten – Alkmaar (deels), Andijk, Drechterland, Enkhuizen, Harenkarspel, Heerhugowaard, Hoorn, Langedijk, Koggenland, Medemblik, Niedorp, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Wervershoof – werden zowel een gemeenschappelijk West-Fries wapen als een West-Friese vlag vastgesteld overeenkomstig de (heraldisch linker)helft van het bij Koninklijk Besluit (KB) van 23 mei 1907, nr. 43, vastgestelde wapen van de provincie Noord-Holland.

Ingevolge zijn bij Soeverein Besluit van 24 december 1814, nr. 32, art. 3, opgedragen taak, de Kroon te adviseren aangaande de bevestiging en verlening van wapens van publiekrechtelijke lichamen, achtte de Raad zich niet bevoegd tot het vastleggen en registreren van niet bij Koninklijk Besluit vastgestelde overheidswapens. Naar analogie van zijn wapenregister heeft de Raad in 1970 een vlaggenregister opgezet. Publiekrechtelijke lichamen stellen echter zelf hun vlag vast en zijn niet verplicht advies aan de Hoge Raad van Adel te vragen. Vanwege zijn specifieke kennis op het gebied van heraldiek en banistiek, maken de meeste overheidsorganen desondanks gebruik van deze mogelijkheid. Het vlaggenregister van de Raad heeft blijkens verzoeken tot registratie intussen een zekere status verworven. Gezien de bovengenoemde besluitvorming, die de vaststelling van de West-Friese vlag het publiekrechtelijke karakter geeft dat voor registratie vereist is, heeft de Raad deze vlag geregistreerd in zijn vlaggenregister.

Op 10 oktober 2010 werd het land de Nederlandse Antillen opgeheven en werden Curaçao en Sint Maarten zelfstandige landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Bonaire, Saba en Sint-Eustatius werden ‘bijzondere’ gemeenten van Nederland. De gouverneurs van Curaçao en Sint Maarten staan aan het hoofd van de respectievelijke landsregeringen en vertegenwoordigen daar de Koning en de Koninkrijksregering.

Bij e-mailbericht van 12 mei 2010 vroeg het hoofd Cluster Politieke Ambtsdragers, directie APS/DGBK, van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties informeel advies inzake de onderscheidingsvlaggen voor de **gouverneurs van Curaçao en Sint Maarten**.

Het Kabinet van de gouverneur van de Nederlandse Antillen had voor elk van de landen twee ontwerpen gemaakt, één met het volledige wapen en één met de vlag van het land geplaatst tussen de banen van de Nederlandse vlag aan boven- en onderzijde. Deze ontwerpen konden de toets der kritiek echter niet doorstaan. Het is een ongeschreven regel in de banistiek dat op vlaggen geen volledige wapens mogen worden afgebeeld. Deze regel geldt ook ten aanzien van vlaggen op vlaggen. De onderscheidingsvlag van de gouverneur van Aruba, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 29 oktober 1985, nr. 7 – waarvoor de Raad advies aan de minister voor Nederlands-Antilliaanse Zaken had uitgebracht – geeft daarentegen een goede tussenoplossing door elementen uit de vlag in embleemvorm (rond) op de witte baan te plaatsen. In overleg met het hoofd Cluster Politieke Ambtsdragers werden in de voorbereidingsfase nieuwe ontwerpen voor de onderscheidingsvlaggen voor de gouverneurs van Curaçao en Sint Maarten gemaakt, waarvoor de onderscheidingsvlag van de gouverneur van Aruba als voorbeeld diende. Ze vertonen eenzelfde witte vlag met aan de boven- en onderzijde de rood-wit-blauwe banen van de Nederlandse vlag. De invulling van de cirkelvormige vlakken in het midden is verschillend. Deze cirkels bevatten de kenmerkende elementen uit de vlaggen van de eilanden. In het ontwerp voor de gouverneur van Curaçao bestaat het cirkelvormig vlak uit een blauw veld met een gele baan, boven vergezeld van twee schuingeplaatste witte sterren, waarvan de bovenste kleiner is dan de onderste. In het ontwerp voor de gouverneur van Sint Maarten zijn de meest kenmerkende elementen uit het wapen

van Sint Maarten (dat ook voorkomt op de vlag van het eiland) opgenomen in het cirkelvormige vlak. Dat resulteerde in een lichtblauw cirkelvormig vlak, rood omzoomd, waarop een wit gerechtsgebouw is aangebracht.

De beide aangepaste ontwerpen werden in een formeel verzoek van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 24 augustus aan de Raad voorgelegd. Het verzoek om advies bevatte berichten van instemming van de gouverneur van de Nederlandse Antillen en het bestuurscollege van het eilandgebied Curaçao van 12 juli 2010 en die van de waarnemend-gouverneur van de Nederlandse Antillen namens het bestuurscollege van het eilandgebied Sint-Maarten van 20 augustus 2010. In het geval van de onderscheidingsvlag van Sint-Maarten geschiedde dat met de aantekening dat in plaats van de heldere kleur rood en het lichtblauw in het cirkelvormige vlak de kleuren oranje en azuurblauw worden gehanteerd. Met beide wensen kon de Raad instemmen.

De onderscheidingsvlag voor de gouverneur van het land Curaçao is vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 20 september 2010, nr. 10.002580. De omschrijving luidt als volgt:

De onderscheidingsvlag van de gouverneur van Curaçao is een rechthoekige vlag, waarvan de lengte zich verhoudt tot de hoogte als 3:2, met aan de boven- en onderzijde aansluitend een rode, een witte en een blauwe baan in de kleuren van de Nederlandse vlag, elk met een breedte gelijk aan één twaalfde ($1/12$) van die van de vlag. De bovenste en onderste drie banen zijn van elkaar gescheiden door een witte baan, waarop in het midden een cirkelvormig vlak met een doorsnede van vijf twaalfde ($5/12$) van de hoogte van de vlag is aangebracht. Op dit cirkelvormig vlak zijn een blauwe, een gele en een blauwe baan aangebracht met breedten die zich op de verticale middellijn tot elkaar verhouden als 5:1:2. De bovenste blauwe baan is beladen met twee schuingeplaatste vijfpuntige witte sterren, waarvan de afmetingen zich tot elkaar verhouden als 2:3. De kleuren in het cirkelvormige vlak zijn uitgevoerd in de kleuren van de vlag van Curaçao.

De onderscheidingsvlag voor de gouverneur van het land Sint Maarten is vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 20 september 2010, nr. 10.002581. De omschrijving luidt als volgt:

De onderscheidingsvlag van de gouverneur van Sint Maarten is een rechthoekige vlag, waarvan de lengte zich verhoudt tot de hoogte als 3:2, met aan de boven- en onderzijde aansluitend een rode, een witte en een blauwe baan in de kleuren van de Nederlandse vlag, elk met een breedte gelijk aan één twaalfde ($1/12$) van die van de vlag. De bovenste en onderste drie banen zijn van elkaar gescheiden door een witte baan, waarop in het midden een cirkelvormig vlak met een doorsnede van vijf twaalfde ($5/12$) van de hoogte van de vlag is aangebracht. Het cirkelvormig vlak is azuurblauw, oranje omzoomd en beladen met een wit gerechtsgebouw. De kleuren in het cirkelvormige vlak zijn uitgevoerd in de kleuren van het wapen van Sint Maarten.

Secretaris en medewerkers

Op 29 april overleed dr. J.C. Kort, oud-wetenschappelijk medewerker bij de Raad. Als chartermeester van het Nationaal Archief was hij jarenlang in deeltijd gedetacheerd bij de Hoge Raad van Adel, waar hij voornamelijk familiearchieven inventariseerde. In de *Reeks archiefinventarissen van de Raad* verschenen van zijn hand inventarissen betreffende de geslachten Van Matenesse (1988), Van der Dussen (1992), Van Slingelandt (2004), Van Kretschmar (2006), Reigersman (2006), Hoeufft (2009) en een aantal kleinere families. Daarnaast was hij medeauteur van de inventarissen van het raadsarchief (2006) en van de handschriftcollecties (2009). Na zijn pensionering heeft hij ter secretarie nog de repertoria op leen- en tijnshoven van de Dom en Oudmunster te Utrecht en op die in de Gelderse Vallei kunnen afronden. De publicatie ervan in de *Historische reeks Kromme-Rijngebied*, die vanuit het Regionaal Historisch Centrum Zuidoost Utrecht te Wijk bij Duurstede werd verzorgd, heeft hem nog net op tijd bereikt. Voorzitter, secretaris en medewerkers namen afscheid tijdens een druk bezochte crematieplechtigheid in Gouda.

De wetenschappelijk medewerker dr. C.A.M. Gietman promoveerde op 24 september 2010 tot doctor aan de Universiteit Utrecht op zijn dissertatie over Oost-Nederlandse adelscultuur in de zestiende en zeventiende eeuw, getiteld *Republiek van adel. Eer in de Oost-Nederlandse adelscultuur (1555-1702)*. Het oudste lid van de Raad, secretaris en medewerkers waren daarvan getuige en laatstgenoemden namen deel aan het door het Centraal Bureau voor Genealogie georganiseerde promotiediner in een grachtenkelder bij de stadhuisbrug aldaar. Naar aanleiding van zijn dissertatie werkte dr. Gietman op 5 december mee aan het geschiedenisprogramma *Onvoltooid Verleden Tijd* (Radio 1) over de Graven van den Bergh, dat op locatie vanuit 's-Heerenbergh werd uitgezonden.

Hij trad toe tot de (nieuwe) redactie van *De Nederlandsche Leeuw*, tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde. Naast de redactie van *Het Biografisch Woordenboek Gelderland* en *Virtus* (Jaarboek van de Werkgroep Adelsgeschiedenis) is dit de derde redactie van een vaktijdschrift of serie, waaraan hij actief deelneemt.

Eerste medewerker drs. J.C.C.F.M. van den Borne kwam na een inwerkperiode van een jaar in vaste dienst en bekwaamde zich in het voorbereiden van adviezen op het gebied van de overheidsheraldiek. Voorts maakte hij vorderingen met het opzetten en koppelen van digitale gegevens- en beeldbestanden ten behoeve van de interne informatievoorziening en externe dienstverlening, onder meer via de website. Hij is inmiddels als beeldredacteur toegevoegd aan de redactie van *Virtus*, Jaarboek van de Werkgroep Adelsgeschiedenis.

Tweede medewerker A. Gritter hield het filiatieregister van de Nederlandse adel bij. Hij voltooide de invoering in een database van de meer dan 7700 verwijskaartjes op in de collecties van de Raad voorkomende geslachtsnamen. Tevens scande hij alle originele wapen- en vlaggentekeningen van publiekrechtelijke lichamen. Hij stelde de aanwinstenlijsten 92 en 93 van de bibliotheek samen.

Publicaties

De secretaris vervolgde zijn serie artikelen 'Overheidsheraldiek' en 'Uit de collecties van de Hoge Raad van Adel' in *De Nederlandsche Leeuw*, tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde. Hij leverde voorts bijdragen aan het jaarboek voor adelsgeschiedenis *Virtus* en het periodiek van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde *Vlag!*.

De dissertatie van de wetenschappelijk medewerker, *Republiek van adel. Eer in de Oost-Nederlandse adelscultuur (1555-1702)*, verscheen in druk bij Uitgeverij Van Gruting als deel 7 in de reeks *Adelsgeschiedenis*.

Archief en collecties

De collecties van de Raad konden worden aangevuld met drie schenkingen en een aankoop. De Stichting Van der Wyck-De Kempnaer te Slochteren schonk twee ingebonden registers met door wijlen dr. J. Belonje te Alkmaar samengestelde genealogieën en kwartierstaten van adellijke geslachten.

Mr. M. van Dunné te Rotterdam bedacht de (voorzitter van) de Raad met de collectie van Ferdinand Folef von Inn- und Kniphausen (1735-1795), bestaande uit een negental charters betreffende diens onroerende goederen te Schildwolde, Vierhuizen en Warffum.

Het Belasting- en Douane Museum te Rotterdam verrijkte de collecties van de Raad met een partij getekende en gegraveerde (deels ingekleurde) overheidsheraldiek, die ooit op veilingen was aangekocht, maar binnen de huidige doelstelling als oneigenlijk werd beschouwd.

Van Antiquariaat A.G. van der Steur te Haarlem kon een pak zeventiende-eeuwse archiefstukken worden aangekocht betreffende leden van de geslachten Van Dompse(a)er en Van Es(t)veld. Het betreft voor het adellijk jachtgerecht van Veluwe te Beekbergen gevoerde processen, waarvan het dossier ooit door de hierboven genoemde dr. Belonje op een onbekende veiling te Alkmaar was aangekocht. De processtukken zijn als verzamelde stukken ondergebracht in het familiearchief Van Dompse(a)er (1649-1956), dat bij de Raad berust.

Van de Stichting Esa Fonds in Amsterdam werd een bruikleen voor onbepaalde tijd aanvaard om de kamer van de wetenschappelijk medewerker mee in te richten. Het betreft twee wapenborden en drie eikenhouten stoelen (waaronder een leunstoel met in de rugbekleding het gevierendeelde wapen Wittert van Hoogland-Snouckaert van Schauburg), die op 19 september 2007 bij Christie's Amsterdam door een betrokken particulier werden aangekocht uit de geveilde inboedel van het Cornelis Spronghofje te Leiden (zie ook het jaarverslag over 2007).

Het digitaliseren van circa 1500 grootbeelddia's van de wapentekeningen in de 'Registers van wapens van adellijke geslachten' (Raadsarchief 501-508), die in de jaren negentig van de vorige eeuw werden gemaakt, onder andere ten behoeve van de uitgave van het wapenboek van de Belgische adel, werd uitbesteed. Het digitaliseren van de wapentekeningen in de 'Registers van bij besluit bevestigde of verleende wapens van publiekrechtelijke lichamen' (Raadsarchief 611-617) werd intern gerealiseerd. Mevrouw J. de Roy van Zuydewijn voerde verspreid over het verslagjaar kleine restauratiewerkzaamheden uit. Boekbinderij Van Dijk v.o.f. te 's-Gravenhage bond 22 (24) jaargangen van tijdschriften in.

Externe dienstverlening

In het jaar dat de Grote Kerk van Breda 600 jaar bestond, organiseerde de gelijknamige stichting een bijzondere expositie van uit het handschrift d'Yvoy (coll. Centraal Bureau voor Genealogie, verz. KNNGW) gereconstrueerde wapenborden, die de titel kreeg: 'Woord & Wapen, in dienst van de Nassaus'. De Hoge Raad van Adel gaf gedurende een half jaar twee kostbare handschriften uit zijn collectie in bruikleen. Het betrof het door W.A. van Spaen samengestelde 'Kwartierwapens, voorkomende op graftekens, rouwborden en zerken in kerken van Gelderland' (coll. Van Spaen 65) en het 'Register van tekeningen en memories van grafmonumenten in Antwerpen en elders in de Zuidelijke Nederlanden' (arch. Chambre Héraldique 45-10).

Correspondentie en bezoekers

Tijdens de verslagperiode zijn 1002 (2009: 918) brieven, merendeels via e-mail, ingekomen en/of uitgegaan. De ingekomen brieven hebben betrekking op de volgende onderwerpen: 286 (264) zaken van algemene en huishoudelijke aard, 132 (122) adelszaken, waaronder ridderlijke orden, 158 (144) genealogie, 256 (236) heraldiek, waaronder wapenverleningen aan publiekrechtelijke lichamen en krijgsmachtonderdelen, 44 (40) vlaggen, 90 (82) filiatierregister, 28 (24) burgerlijke stand en 8 (6) naamsveranderingen.

Ondanks de verbouwing konden toch 158 (179) bezoeken aan de studiezaal worden geregistreerd. Deze werden voornamelijk in de tweede helft van het jaar gebracht, waartoe een aantal rondleidingen door de nieuwe ruimten kunnen worden gerekend.

Gebouw en materieel

Het eerste kwartaal van het verslagjaar stond geheel in het teken van de interne verbouwing van de archiefruimte van de Raad. Tijdelijk werd de parterre, waar zich de vergaderzaal van de Raad bevindt, als kantoortuin ingericht. Omdat ook de studiezaal (plafond) bij de verbouwing betrokken was konden enige tijd geen bezoekers worden ontvangen. Na de oplevering voldoet de archiefruimte aan de eisen van het archiefreglement, die vooral betrekking hebben op de brandveiligheid. Na het vertrek van de aannemer begon de interne verhuizing van archief en bibliotheek door het eigen personeel, dat de oude werkplek weer had ingenomen. Verspreid over een paar maanden werd het plan uitgevoerd om de bibliotheek van de tweede naar de derde verdieping te verplaatsen en het archief de omgekeerde weg. Nadat nog voor de zomer de nieuwe hogere stellingkasten in de archiefruimte waren geplaatst, kon als laatste schakel het archief worden ingeruimd. Meubelmakerij Moesman zorgde voor het inpakken en in veiligheid brengen van de schilderijen en rouwborden, die na afloop schoongemaakt en waar nodig gerestaureerd werden teruggehangen. In de tweede helft van het jaar werd de nieuwe brandmeldinstallatie opgeleverd en de kelder, waar zich een ondersteunende waterpomp bevindt, waterdicht gemaakt.

Goedgekeurd in de vergadering van de Hoge Raad van Adel van 7 april 2011.

(w.g.) C.O.A. Schimmelpenninck van der Oije, voorzitter

(w.g.) E.J. Wolleswinkel, secretaris

BONAIRE

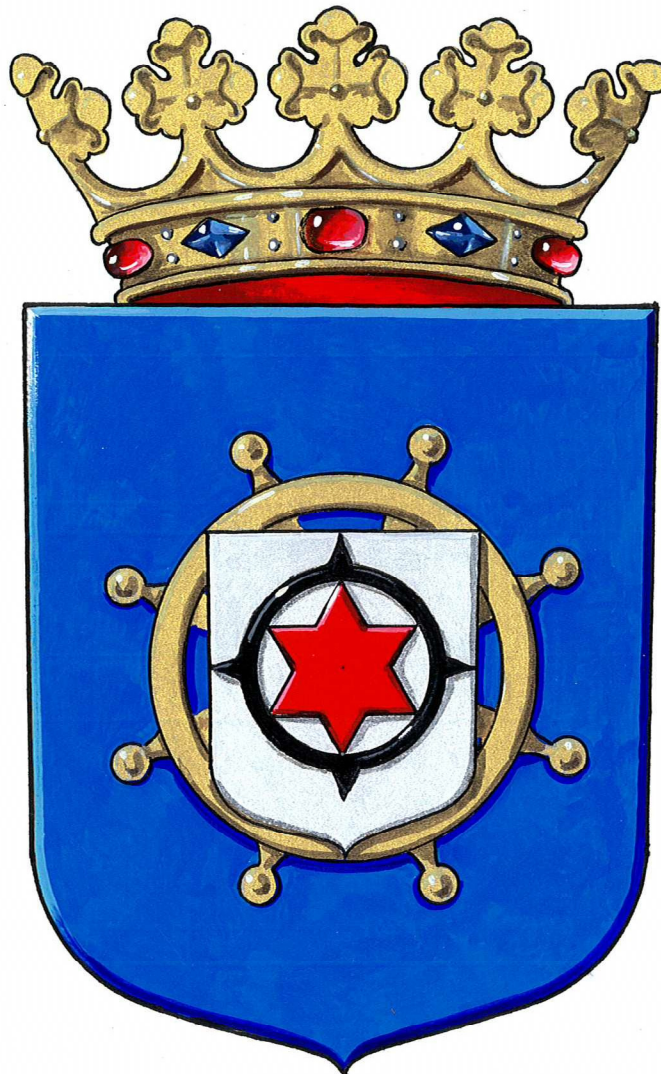
Bij Wet van 17 mei 2010 (Stb. 345) is het eilandgebied Bonaire een openbaar lichaam binnen het Koninkrijk der Nederlanden geworden. De Nederlandse Antillen werden met ingang van 10 oktober 2010 opgeheven en sindsdien wordt van Caraïbisch Nederland gesproken.

Op 20 juli verzocht het bestuurscollege van het eilandgebied toestemming om als wapen van de bijzondere gemeente Bonaire het wapen van het eilandgebied te mogen voeren. Dit wapen was vastgesteld bij Eilandsbesluit van 26 juni 1986, nr. 9 (A.B. 1986, nr. 13) en is daarin als volgt omschreven: *een schild in azuur: 1. waarop een stuurrad van goud; 2. waarop een hartschild van zilver, een 6-puntige ster van keel, omsloten door een kompasring van sabel; 3. gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren.*

In zijn advies van 31 augustus 2010 kon de Raad instemmen met dit wapen. Hij adviseerde evenwel om de gebruikelijke heraldische blazoenering aan te houden en daarin het aantal punten (6) van de ster weg te laten, omdat het hier een gebruikelijke ster betreft. Om dezelfde reden worden evenmin de acht spaken van het stuurrad genoemd.

Bij Koninklijk Besluit van 20 september 2010, nr. 10.002198, werd voor het nieuwe openbaar lichaam Bonaire het volgende wapen bevestigd: *in azuur een stuurrad van goud; in een hartschild van zilver een ster van keel, omsloten door een kompasring van sabel. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren.*

HOGE RAAD VAN ADEL

openbaar lichaam

BONAIRE

K.B. 20 september 2010
no. 10.002198

In azuur een stuurrad van goud; in een hartschild van zilver een ster van keel, omsloten door een kompasring van sabel. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren.

Diploma
17 november 2010

SINT EUSTATIUS

Bij Wet van 17 mei 2010 (Stb. 345) is het eilandgebied Sint Eustatius met ingang van 10 oktober 2010 een openbaar lichaam binnen het Koninkrijk der Nederlanden geworden.

Op 20 juni verzocht het bestuurscollege van het eilandgebied toestemming om als wapen van de bijzondere gemeente Sint Eustatius het wapen van het eilandgebied te mogen voeren. Dit wapen was vastgesteld bij Eilandsbesluit van 29 juli 2004, nr. 2004/12, en is daarin als volgt omschreven: *Een drie-delig schild, welk symbolisch staat voor het verleden (Golden Rock), het heden (Fort Oranje) en de toekomst (Angelfish) van St. Eustatius. De ene helft van het schild weergeeft een afbeelding van 'Golden Rock' ter nagedachtenis van de naam welke aan St. Eustatius geschonken is in haar glorie tijd waarin zij vanwege de levendige handel beschouwd werd als een welvarend eiland. Het is zoals St. Eustatius eruit ziet wanneer zij vanuit het zuid-westen wordt benaderd en waarbij Quill vanuit de oceaan rijst als een massieve rots. Het is omgeven door een rode achtergrond zoals St. Eustatius omgeven is door het Caraïbisch gebied. Het Caraïbisch gebied ontleent haar naam aan de Cariben, de indianen die er voorheen gewoond hebben. De andere helft laat Fort Oranje zien, het meest belangrijke monument van St. Eustatius en het oudste overgebleven gebouw op het eiland. Het is altijd het centrum geweest van het sociale leven van St. Eustatius en middelpunt van alle officiële gebeurtenissen en vieringen. De meest belangrijke historisch lotgevallen vonden hier plaats waaronder het befaamde Eerste Saluut aan de Verenigde Staten in 1776. Het is een prachtig en indrukwekkend onderdeel van het historisch erfgoed van St. Eustatius en als zodanig erkend (bewonderd) door zowel Statiaanen als bezoekers. In het onderste vlak van het wapen is een Zee-engel "Angelfish" afgebeeld, een symbool van de rijke en kleurvolle wateren rondom Sint. Eustatius, een ecologisch erfgoed dat St. Eustatius zorgvuldig moet beheren en dat een belangrijke onderdeel van een toekomstige handel kan worden daar het vele bezoekers trekt. Het symboliseert daarom de toekomst van het eiland. Extra attributen: Het schild is omgeven door een ketting van "Blue beads" blauwe kralen, die de historische curiositeit zijn, typerend voor St. Eustatius en die nog steeds in de wateren gevonden worden. Het symboliseert ook de vele werelddelen waar de bevolking van St. Eustatius vandaan komt daar de kralen ook gevonden worden in Amerika, Europa en Afrika. Ze zijn hier allemaal in harmonie aaneengeregen, in een prachtige ketting. Het schild is op twee gekruiste suikerrietstengels geplaatst. Suikerriet was vroeger het voornaamste cultuurgewas op het eiland, dat het landschap bepaalde en handel naar het eiland bracht. Het landschap van St. Eustatius wordt nu nog voor een groot deel bepaald door de oude plantages. De dikwijls nog indrukwekkende ruïnes van de plantagehuizen kunnen overal aangetroffen worden en het land is nog steeds verdeeld door de muren van de oude plantages terwijl vele wegen nog langs de oude grenzen lopen. Het schild heeft een stenen kroon bestaande uit vier torentjes met vier kantelen die de zestien forten symboliseren waarvan de resten nog steeds de kust van het eiland decoreren: Oranje, Bouille, Nassau, Dollijn, de Windt, Corre Corre, St. Louis, Concordia, Jenkins Bay, Tumble Down Dick Bay, Cul de Sac, Panga, Royal, Amsterdam, Rotterdam en de Batterij Bourbon. Het schild voert de leus Superba et Confidens. Dit betekent : Trots en vol vertrouwen. Een eiland trots op haar indrukwekkende verleden en vol vertrouwen in haar toekomst.*

In zijn advies van 31 augustus 2010 kon de Raad instemmen met dit door het bestuurscollege van het eilandgebied Sint Eustatius voor het openbaar lichaam Sint Eustatius aangevraagde wapen, maar adviseerde om de gebruikelijke heraldische blazoenering en plaatsbepaling aan te houden.

Bij Koninklijk Besluit van 20 september 2010, nr. 10.002023, werd voor het nieuwe openbaar lichaam Sint Eustatius het volgende wapen bevestigd: *Ingebogen gekapt van zilver, beladen met een zee-engel van natuurlijke kleur; rechts golvend doorsneden; I in keel een uitkomend rotsmassief van goud, bestaande uit twee gedeelten, waarvan het achterste gedeelte een derde van de hoogte van het voorste heeft; II golvend gedwarsbalkt van tien stukken van azuur en zilver; links doorsneden; I in zilver een uitkomend fort met gekanteelde ommuring van oranje, bestaande uit een toegangspoort en twee spitsvormige torens verlicht van sabel en een klokkentoren verlicht van het veld; II van sinopel. Het schild omsloten door een kralenketting van azuur, geplaatst op twee schuingekruiste rietstengels van natuurlijke kleur en gedekt met een stenen kroon van zilver, gevoegd van sabel, bestaande uit vier torens met elk vier kantelen. Wapenspreuk: SUPERBA ET CONFIDENS in Latijnse letters van sabel op een lint van zilver.*

HOGHE RAAD VAN ADEL

openbaar lichaam

SINT EUSTATIUS

K.B. 20 september 2010
no. 10.002023

Ingebogen gekapt van zilver, beladen met een zee-engel van natuurlijke kleur; rechts golvend doorsneden; I in keel een uitkomend rotsmassief van goud, bestaande uit twee gedeelten, waarvan het achterste gedeelte een derde van de hoogte van het voorste heeft; II golvend gedwarsbalkt van tien stukken van azuur en zilver; links doorsneden; I in zilver een uitkomend fort met gekanteelde ommuring van oranje, bestaande uit een toegangs poort en twee spitsvormige torens verlicht van sabel en een klokkentoren verlicht van het veld; II van sinopel. Het schild omsloten door een kralenketting van azuur, geplaatst op twee schuingekruiste rietstengels van natuurlijke kleur en gedekt met een stenen kroon van zilver, gevoegd van sabel, bestaande uit vier torens met elk vier kantelen. Wapenspreuk: SUPERBA ET CONFIDENS in Latijnse letters van sabel op een lint van zilver.

Diploma
17 november 2010

SABA

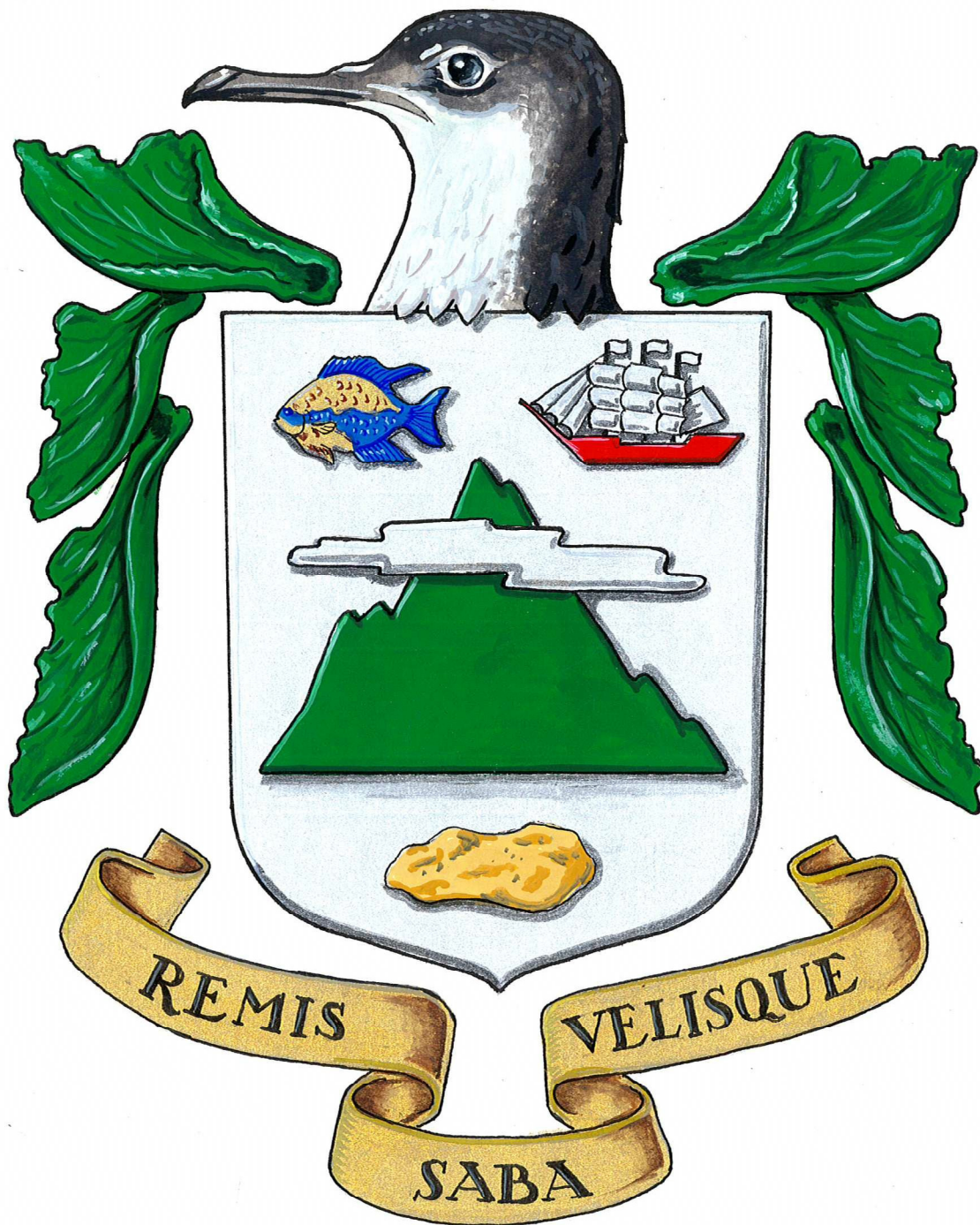
Bij Wet van 17 mei 2010 (Stb. 345) is het eilandgebied Saba met ingang van 10 oktober 2010 een openbaar lichaam binnen het Koninkrijk der Nederlanden geworden.

Op 2 september verzocht het bestuurscollege van het eilandgebied toestemming om als wapen van de bijzondere gemeente Saba het wapen van het eilandgebied te mogen voeren. Dit wapen was vastgesteld bij Eilandsverordening van 6 december 1985 en bevestigd bij Eilandsbesluit van 26 augustus 2010 (Ab 2010, nr. 6) en is daarin als volgt omschreven: *een schild met bovenop een bekend lokaal aangetroffen vogel PUFFINUS LHERMINIERI of 'AUDUBON'S SHEARWATER'. Dit wapen heeft in het midden van het schild een afbeelding van het eiland Saba in het groen, een vis zinspelende op de historische rol van de bevolking van Saba met de visserij op de Saba Bank. Een afbeelding van een zeilschip zinspelende op de historische internationaal bekendheid van de Sabaanse zeelieden, en een aardappel zinspelende op de van oudsher bekende Sabaanse aardappelen en haar uitstekende klimaat. Onder het schild is een in het goud afgebeelde vaandel met in zwarte letters links met het woord REMIS, in het midden het woord SABA, en rechts het woord VELISQUE. Wapenspreuk is: REMIS VELISQUE – met roeiriemen en zeilen, met alle kracht vooruit.*

In zijn advies van 20 september 2010 kon de Raad instemmen met dit door het bestuurscollege van het eilandgebied Saba voor het openbaar lichaam Saba aangevraagde wapen, maar adviseerde om de gebruikelijke heraldische blazoenering aan te houden.

Bij Koninklijk Besluit van 20 september 2010, nr. 10.002570, werd voor het nieuwe openbaar lichaam Saba het volgende wapen bevestigd: *in zilver een berg van sinopel, waarvan de top omringd wordt door een wolk van zilver, vergezeld rechtsboven van een tropische vis van azuur en goud, linksboven van een getuigde driemaster van keel, de zeilen en de naar links waaiende mastvlaggen van zilver, en onder van een aardappel van natuurlijke kleur. Het schild van achteren gehouden door een Audubon pijlstormvogel van natuurlijke kleur, ter weerszijden vergezeld van een steel met drie koolbladeren van sinopel. Wapenspreuk: REMIS SABA VELISQUE in Latijnse letters van sabel op een lint van goud.*

HOGE RAAD VAN ADEL

openbaar lichaam

SABA

K.B. 20 september 2010
no. 10.002570

In zilver een berg van sinopel, waarvan de top omringd wordt door een wolk van zilver, vergezeld rechtsboven van een tropische vis van azuur en goud, linksboven van een getuigde driemaster van keel, de zeilen en de naar links waiende mastvlaggen van zilver, en onder van een aardappel van natuurlijke kleur. Het schild van achteren gehouden door een Audubon pijlstormvogel van natuurlijke kleur, ter weerszijden vergezeld van een steel met drie koolbladeren van sinopel. Wapenspreuk: REMIS SABA VELISQUE in Latijnse letters van sabel op een lint van goud."

Diploma
17 november 2010

AALTEN

Bij Wet van 1 juli 2004 (Stb. 414) zijn de gemeente Aalten (waartoe al sinds 1 januari 1818 het stadje Bredevoort behoort) en de gemeente Dinxperlo met ingang van 1 januari 2005 samengevoegd tot de nieuwe gemeente Aalten.

Voor de gemeente Aalten was het volgende wapen bevestigd bij Besluit van de Hoge Raad van Adel van 7 oktober 1818: *Van zilver, beladen met een groenen boom staande op een grond van hetzelfde.* Voor de gemeente Dinxperlo was het volgende wapen bevestigd bij Koninklijk Besluit van 28 juli 1897, nr. 31: *Doorsneden; I in lazuur het ten halven lijve uitkomende beeld der Justitia, gelaat, handen en haren van natuurlijke kleur, gekleed in een geschubd pantser van zilver, met een geciseleerden zilveren helm op het hoofd, in de rechterhand een zwaard van zilver met de punt omhoog en in de linker een weegschaal van goud houdende; II in sabel twee schuinkruislings geplaatste zwaarden van zilver met de punten omlaag, elk gedeeltelijk omstrengeld door een strik van natuurlijke kleur, met afhangende uiteinden.*

De vaststelling van de naam en een nieuw wapen voor de fusiegemeente hebben als gevolg van de plaatselijke politieke verhoudingen enige jaren op zich laten wachten. Medio 2008 formuleerde de gemeente in een bericht aan de Raad haar wensen met betrekking tot een nieuw wapen. De gemeente Aalten zou haar naam geven aan de fusiegemeente en de nieuwe gemeente zou het wapen van de gemeente Dinxperlo overnemen, een tamelijk ongebruikelijk scenario bij gemeentelijke herindelingen. Een eerste officieus verzoek d.d. 22 september 2008 om advies op basis van die wensen werd door de gemeente ingetrokken. Een tweede dergelijk verzoek om advies d.d. 22 juli 2009 – inmiddels was na een volksraadpleging definitief voor Aalten als de naam van de nieuwe gemeente gekozen – had betrekking op de voortzetting van één van de oude wapens (eventueel in aangepaste vorm), het combineren van heraldische elementen uit deze wapens in een nieuw wapen of het voeren van een volledig nieuw wapen. In de officiële adviesaanvraag van 10 september 2009 verzocht het college van B & W van Aalten aan de Raad om een ontwerp te maken voor een nieuw heraldisch en historisch verantwoord wapen.

In zijn advies van 17 september 2009 stelde de Raad een ontwerp voor, waarbij is uitgegaan van het karakteristieke wapen van Dinxperlo, maar in een aangepaste versie zonder Vrouwe Justitia. Dat idee werd bij de verlening van het wapen in 1897 reeds door de Raad in zijn toenmalige samenstelling voorgesteld. Hiervoor voerde hij twee argumenten aan, ten eerste dat de naam van de gemeente, toen en nu uitgelegd als ‘geding (op een open plaats) in het bos’, door de twee van strikken of stroppen voorziene schuingekruiste zwaarden reeds voldoende werd gesymboliseerd en ten tweede dat ten tijde van het ontstaan van de naam Dinxperlo Vrouwe Justitia als symbool der gerechtigheid in de Nederlanden nog in het geheel niet bekend was. Hoewel de figuratie van de zwaarden ontleend is aan het wapen van Dinxperlo, kan deze indirect ook als representatie van Aalten gelden. De boom in het wapen van de oude gemeente kan namelijk eveneens symbool staan voor een gerichtsplaats. Naast de symboliek van het geding is nog een tweede karakteristiek van belang, die tegenwoordig bekend staat als ‘het groene element’. Dit komt het meest direct tot uiting in de boom van Aalten, maar ook in het onderdeel ‘lo’ (bos) in de naam Dinxperlo. Dit element kon in het wapen worden ingebracht door de veldkleur zwart, waarop de zwaarden in het wapen van Dinxperlo zijn geplaatst, te vervangen door de kleur groen.

Het aldus door de Raad voorgestelde wapen – in groen twee omgekeerde schuingekruiste zwaarden van zilver, beide bovenaan omstrengeld door een strop van goud met afhangende uiteinden – bleek niet geheel aan de verwachtingen van de gemeenteraad te voldoen. Een informatief bezoek van een door de gemeenteraad ingestelde werkgroep aan de secretarie leidde tot een herformulering van de wens van de gemeente, waarbij werd teruggegrepen op een bij gemeentelijke herindelingen gebruikelijke combinatie van elementen uit de wapens van de samenstellende gemeenten, in casu de Aaltense boom en de gekruiste zwaarden met stroppen van Dinxperlo.

Bij Koninklijk Besluit van 8 juni 2010, nr. 10.000541, werd aan de gemeente Aalten het volgende wapen verleend: *Doorsneden; I. In zilver een geplante lindeboom van sinopel; II. In sabel twee omgekeerde schuingekruiste zwaarden van zilver, beide bovenaan omstrengeld door een strop van goud met afhangende uiteinden. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.*

HOGE RAAD VAN ADEL

Gemeente

AALTEN

G

KB 8 juni 2010
no: 10.000541

Doorsneden; I. In zilver een geplante lindeboom van sinopel; II. In sable twee omgekeerde schuingekruiste zwaarden van zilver, beide bovenaan omstrengeld door een strop van goud met afhangende uiteinden. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.

Diploma
25 augustus 2010

OLDAMBT

Bij Wet van 18 juli 2009 (Stb. 339) is met ingang van 1 januari 2010 de gemeente Oldambt opgericht. Deze gemeente is ontstaan door samenvoeging van de gemeenten Reiderland (per 1 januari 1991 de naam van de met ingang van 1 januari 1990 gefuseerde gemeenten Beerta, Finsterwolde en Nieuweschans), Scheemda (op 1 januari 1990 gefuseerd met Midwolda en Nieuwolda) en Winschoten.

Voor de gemeente Reiderland was het volgende wapen verleend bij Koninklijk Besluit van 17 juli 1991, nr. 91.004076: *Gekanteeld gedeeld; I in goud een rooster van azuur; II in azuur een leeuw van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.*

Voor de gemeente Scheemda was het volgende wapen verleend bij Koninklijk Besluit van 17 juli 1991, nr. 91.004925: *In keel een schuingeplaatst zwaard van zilver met gevest van goud, gaande over een schuinlinks geplaatste troffel van goud, het blad naar beneden; in een met drie hele en twee halve punten grootgetand schildhoofd van goud vijf sterren van azuur, geplaatst drie en twee. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels. Wapenspreuk: MILES DOMINI IN-DEFESSUS in latijnse letters van sabel op een lint van zilver.*

Voor de gemeente Winschoten was het volgende wapen verleend bij Koninklijk besluit van 5 september 1933, nr. 40: *In azuur het beeld van den Heiligen Vitus, zijnde een jongeling van natuurlijke kleur, gekleed in een tunica van zilver; in de rechterhand houdende een martelaarspalmtak van hetzelfde en in de linkerhand een gouden boek en staande op een voetstuk van zilver.*

De Stuurgroep herindeling gemeente Oldambt i.o. wendde zich op 10 juli 2009 tot de Raad met een verzoek om advies inzake een door haar te voeren wapen. De stuurgroep had in overleg met het Consulentschap voor de Heraldiek in Groningen een ontwerp gemaakt. Dit ontwerp is in grote lijnen gebaseerd op het wapen, dat in 1991 aan de gemeente Scheemda is verleend. Het bestaat uit een blauw schild met boven de schildvoet drie versmalde golvende dwarsbalken van zilver en een gouden grootgetand schildhoofd met vijf rode sterren. Met de keuze voor dit ontwerp kon de Raad meegaan aangezien de wapens van Winschoten en van de rechtsvoorgangers van Scheemda en Reiderland – met heiligen en in de negentiende eeuw bedachte, niet-historische bestanddelen – nauwelijks elementen bevatten die geschikt zijn om in een nieuw wapen te worden opgenomen (zie het verslag over 2009).

Kern van het ontwerp vormen de drie of vier punten (afhankelijk vanuit welke richting men ze beschouwt) die de beide Romaanse kerken symboliseren, zoals die voorkomen op de middeleeuwse zegels van Reiderland en het oude landschap Oldambt. Deze kerken, in natuurlijke staat afgebeeld in de wapens van Bellingwolde en Midwolda, rechtsvoorgangers van respectievelijk Reiderland en Scheemda, zijn bij uitstek geschikt om het gebied als geheel te representeren. Het Consulentschap heeft in dit verband de in het wapen van Scheemda aangewende kleur rood vervangen door blauw, hetgeen goed aansluit bij het belangrijke ontwikkelingsproject De Blauwe Stad. Hierdoor blijft de oude religieuze symboliek behouden, maar krijgt deze tevens een vertaling naar het heden.

De op het blauw aangebrachte zilveren dwarsbalken, esthetisch veel fraaier dan de schop en het zwaard in het wapen van Scheemda, vormen – als verwijzing naar de eeuwenlange strijd tegen het water van de Dollard – eveneens een overkoepelend en aansprekend element. De vijf sterren in het schildhoofd, die de kruiswonden van Christus zouden voorstellen, zijn ontleend aan het oude zegel van het Oldambt. Hun rode kleur op een gouden ondergrond contrasteert goed met het blauw en zilver van het veld.

In 1825 verleende Koning Willem I stadsrechten aan Appingedam, Delfzijl en Winschoten. De eerste twee gemeenten voeren al decennialang de vijfbladige kroon op hun wapen. De nieuwe gemeente Oldambt, waarin Winschoten is opgegaan, is thans ook gerechtigd deze kroon te voeren.

Bij Koninklijk Besluit van 13 juli 2010, nr. 10.001635, werd aan de gemeente Oldambt het volgende wapen verleend: *in azuur drie versmalde golvende dwarsbalken van zilver; in een met drie hele en twee halve punten grootuitgetand schildhoofd van goud vijf sterren van keel, geplaatst 3 en 2. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren.*

HOGE RAAD VAN ADEL

Gemeente

Oldambt

GR

KB 13 juli 2010
no: 10.001635

In azuur drie versmalde golvende dwarsbalken van zilver; in een met drie hele en twee halve punten grootuitgetand schildhoofd van goud vijf sterren van keel, geplaatst 3 en 2.
Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren.

Diploma
17 november 2010

ALMELO (basiliek Sint Georgius)

De Raad adviseert de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de samenstelling en wijziging van de wapens van publiekrechtelijke lichamen. Hij adviseert ook inzake bij Koninklijk Besluit vastgestelde wapens van privaatrechtelijke lichamen, hetgeen incidenteel plaats vindt.

Ter gelegenheid van het 225-jarig bestaan van de rooms-katholieke Sint Georgiusparochie te Almelo werd de parochiekerk door paus Benedictus XVI in 2009 verheven tot Basilica Minor, reden voor het kerkbestuur om een nieuw wapen te willen voeren. Het ontwerpwapen, dat het kerkbestuur op 11 november 2009 aan de Raad heeft voorgelegd, vertoont de gangbare indeling en kenmerken van een basiliekwapen. In de zwarte bovenhelft van het doorsneden wapen zijn schuingekruist de eretekenen conopeum en tintinnabulum geplaatst en in de onderste gedeelde helft (heraldisch) rechts een verwijzing naar de patroonheilige Sint Georgius (in zilver een rood kruis) en links naar het gemeentewapen van Almelo (in blauw drie zilveren ruiten). De Raad ging hiermee akkoord in zijn advies van 24 november 2009.

Bij Koninklijk Besluit van 25 januari 2010, nr. 09.003427, werd aan de basiliek van de H. Georgius te Almelo het volgende wapen verleend: *doorsneden; I in sabel, schuingekruist, een conopeum van goud, waarvan het scherm gebaad van goud en keel, met volants van hetzelfde, om en om, gevoerd van goud, en een tintinnabulum van goud, waarin een klokje van zilver; II gedeeld; a in zilver een kruis van keel; b in azuur drie ruiten van zilver. Devies: CONFITEMINI DOMINO in letters van sabel op een lint van zilver.*

HOGE RAAD VAN ADEL

Basiliek

van de H. GEORGIUS te ALMELO

O.

K.B. 25 januari 2010
no: 09.003427

Doorsneden; I in sabel, schuingekruist, een conopeum van goud, waarvan het scherm gebaand van goud en keel, met volants van hetzelfde, om en om, gevoerd van goud, en een tintinnabulum van goud, waarin een klokje van zilver; II gedeeld; a in zilver een kruis van keel; b in azuur drie ruiten van zilver.
Devies: CONFITEMINI DOMINO in letters van sabel op een lint van zilver.

COLOFON

HOGE RAAD VAN ADEL

Ingesteld bij Besluit van de Soevereine Vorst van 24 juni 1814, nr. 10;
samenstelling en bevoegdheid: Wet op de adeldom van 10 mei 1994, Staatsblad 360

Bezoekadres (op afspraak): Nassaulaan 2B, 2514 JS Den Haag
(studiezaal geopend op werkdagen van 9.30-16.30 uur)

Postadres: Postbus 16325, 2500 BH Den Haag

Telefoon: 070-3614281 / Fax: 070-3631712

E-mail: info@hogeraadvanadel.nl

Website: www.hogeraadvanadel.nl

Als vast college van advies over de uitvoering in zaken van bestuur van het Rijk (ingevolge art. 79 van de Grondwet) heeft de Raad tot TAAK het adviseren van:

- de minister van Algemene Zaken betreffende naamgeving, titulatuur en wapenverlening van leden van het koninklijk huis, het Rijkswapen en de Nederlandse vlag;
- de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties omtrent adelszaken en de samenstelling en wijziging van de wapens van publiekrechtelijke lichamen;
- de minister van Justitie over verzoeken tot naamswijziging, waarbij de namen van adellijke geslachten of van heerlijkheden betrokken zijn;
- de minister van Defensie inzake ontwerpen van emblemen en medailles van de krijgsmachtsonderdelen.

De COLLECTIE bestaat uit:

- Archieven van de Hoge Raad van Adel van 1814 tot heden;
- Genealogische en heraldische handschriften;
- Enkele archieven van adellijke families;
- Gespecialiseerde bibliotheek.

Voorzitter: drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (lid 1984, voorzitter 1991).

Leden: mr. J.P. Eschauzier (1991), jonkheer dr. F.K.M. van Nispen tot Pannerden (2002), mr. H.C.R.M. baron de Wijkerslooth de Weerdesteijn (2005) en drs. R.M. barones van Pallandt (2010).

Secretaris: mr. E.J. Wolleswinkel (2003).

Eerste medewerker: drs. J.C.C.F.M. van den Borne.

Tweede medewerker: A. Gritter.

Wetenschappelijk medewerker: dr. C.A.M. Gietman.